

Asia: VN/9573/2021

Lausuntopyyntö ehdotuksesta eräiksi valtioneuvoston sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksiksi liittyen perusopetuksen jälkeisten koulutusten haku- ja valintaperusteisiin

Lausunnonantajan lausunto (yhteishakuasetus)

Alla olevaan tekstikenttään voitte kirjoittaa lausuntonne koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi perusopetuksen jälkeisen koulutuksen valtakunnallisesta hakumenettelystä

Sivista pitää esitystä yhteishaun uudistamisesta tarkoituksenmukaisena. On järkevää, että samassa haussa voi hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen sekä nivelvaiheen koulutukseen. On hyvä, että myös kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu koulutus lisätään haettavaksi yhteishaun kautta. Emme näe myöskään estettä poistaa lukion oppimäärän suorittaneet yhteishaun soveltamisalasta.

Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä yhteishaun merkitys korostuu oppivelvollisten valinnoissa entisestään. Silti, Sivista korostaa, että jatkuvan haun merkityksen tulee olla vähintään yhtä tärkeää, silloin kun valintoja tehdään. Molempien hakumuotojen tulee olla toisiaan täydentäviä, ei poissulkevia. Esimerkiksi lukiokoulutuksesta tulee ohjata lukion oppimäärän suorittaneita myös jatko-opintoihin ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi jatkuvaa hakua tulee kehittää. Esimerkiksi vapaan sivistystyön oppivelvollisille tarkoitettuihin koulutuksiin tulee voida siirtyä myös jatkuvan haun kautta.

Sivista esittää opetus- ja kulttuuriministeriölle myös harkittavaksi, voisiko Telma-koulutuksen siirtää jatkuvaan hakuun, mikä on ollut erityisoppilaitosten toive. Aiemmin vaativan erityisen tuen ammatillisen koulutuksen siirtyminen osaksi yhteishakua selkeytti hakeutumisen kokonaisuutta. Yhteishaun valintapäätösten julkaisemisen aikataulu on kuitenkin aiheuttanut nivelvaiheen tiedonsiirtoa heikentävän tilanteen, joka vaikuttaa kaikkein eniten yksilöllistä tukea tarvitsevien hakijoiden tukitoimia koskevan tiedon siirtämiseen merkittävästi.

Sivista katsoo, että asetusten voimaantuloa tulee lykätä vuodella, siltä osin, kun se on mahdollista. Koulutuksen järjestäjät suunnittelevat opiskelijaksi ottamisiaan nyt jo syyskuusta lähtien, milloin myös tiedottaminen alkaa. Näin ollen lakiesitys ei saisi vaikuttaa kevään 2022 yhteishakuun. Tämä on myös opiskelijan oikeusturvan kannalta tärkeä asia.

Lausunnonantajan lausunto (ammattillisen koulutuksen valintaperusteasetus)

Alla olevaan tekstikenttään voitte kirjoittaa lausuntonne koskien ehdotusta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (699/2017) muuttamisesta

Asetusluonnoksessa ehdotetaan, että hakija, jolla olisi yksilöllistetty oppimäärä ja päättöarvosana matematiikassa ja äidinkielessä, voitaisiin ottaa opiskelijaksi vain koulutuksen järjestäjän harkintaan perustuvan valinnan kautta. Sivista kannattaa tätä ehdotusta. Asiaan liittyy kuitenkin vielä avoimia kysymyksiä ja lisäselvityksiä tarvitaan. Sivista katsoo, että perusopetuksen oppimäärää mukautetusti suorittavat oppilaat olisi hyvä tunnistaa jollain tavalla yhteishaussa. Tunnistamattomuus aiheuttaa ylimääräistä työtä oppilaitoksissa sekä vaarantaa hakijoiden yhdenvertaista kohtelua.

Emme varauksetta tue esitystä, jossa hakijalle annettavista valintapisteistä aikaisemman työkokemuksen perusteella luovutaan. Kaikenlaisesta työkokemuksesta tulisi lähtökohtaisesti palkita, vaikka pienestä määrästä hakijoita varmaan puhutaankin.

Sivista kannattaa myös oppilaitoksen pääsy- ja soveltavuuskokeiden kehittämistä. Nykyisin hakija voi tulla valituksi opiskelijaksi vain osallistumalla kyseisen oppilaitoksen omaan pääsy- ja soveltavuuskokeeseen. Sivista katsoo, että kehittämistä tulisi viedä siihen suuntaan, että useampaan pääsy- ja soveltavuuskokeeseen voisi osallistua kerralla.

Lausunnonantajan lausunto (lukiokoulutuksen valintaperusteasetus)

Alla olevaan tekstikenttään voitte kirjoittaa lausuntonne koskien ehdotusta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa

Sivista kannattaa keskeisiä ehdotuksia. Hakukohteiden osalta huomautamme, että kaikilla koulutuksen järjestäjillä olisi tasavertainen mahdollisuus tarjota valtakunnallisesta tuntijaosta poikkeavaa painotettua opetusta. Opetuspainotukset ovat olleet merkittävä asia lukion kehittämisen kannalta ja pienten lukioiden elinvoimaa lisäävää tekijä.

Yksilöllisten opintojen oppilaita koskevasta ehdotuksesta lausuimme ammatillisen koulutuksen valintaperusteita koskevassa kohdassa. Lisäksi toteamme, että perusopetuksen päättötodistuksen yksilöllistetyt arvosanat eivät saa jatkossa olla yhteishaussa samanarvoisia opetussuunnitelmakriteerien mukaan annettujen arvosanojen kanssa. Tällöin hakeutuminen harkinnanvaraisen haun kautta on perusteltua. Harkinnanvaraisen haun osalta katsomme, että ehtoja ei tarvitse kiristää. Koulutuksen järjestäjillä tulee jatkossakin olla mahdollisuus kokonaisharkintaan.

Mikäli koulutuksen järjestäjä järjestää pääsy- tai soveltuvuuskokeen, kokeeseen on kutsuttava kaikki hakijat. Lisäksi ehdotetun uuden sääntelyn mukaan opiskelijaksi ei voitaisi ottaa hakijaa, joka ei osallistu tähän järjestettyyn pääsy- tai soveltuvuuskokeeseen. Kannatamme tätä muutosta, mutta viittaamme siihen, että pääsy- ja soveltuvuuskoejärjestelmää tulee kokonaisuutta kehittää siten, että yhtäaikainen hakeminen useampaan paikkaan kerralla on mahdollista.

Sivista katsoo, että lukiokoulutuksen opiskelijalle tulee tarjota yhdenvertaisesti mahdollisuutta myös ammatillisen perustutkinnon suorittamiseen. Lukiokoulutuksessa tulisi hyödyntää ammatillisen koulutuksen osaamista ja työelämätaitoja.

Rode Jussi-Pekka
Sivistystyönantajat ry